

**ULUSLARARASI BEŞERİ VE SOSYAL
BİLİMLER İNCELEME DERGİSİ (UBSBİD)**
**INTERNATIONAL HUMANITES AND SOCIAL
SCIENCE REVIEW (IHSSR)**

Volume: 2 Issue: 2 Year: 2018
NİTEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ: ETNOLOJİ

Nurşen AYDIN*

MAKALE BİLGİSİ

ÖZ

Makale Tarihi:
Başvuru : 21.05.2018

Revizyon :20.11.2018

Kabul : 25.12.2018

Orcid Numarası:
0000-0001-9221-5460

*Anahtar Kelimeler: Etnolojik Araştırma
Yöntemi, Nitel Araştırma Yöntemleri,
Sosyal Bilimler.*

Amaç: Nitel veri analizi türlerinden "Etnolojik Araştırma" yönteminin tarihçesi, amacı, kapsamı ve veri toplama tekniklerinin açıklanması amaçlanmıştır.

Tasarım/Yöntem: Etnolojik araştırma yöntemine yönelik yerli ve yabancı literatür taranarak sistematik bilgi oluşturulmak suretiyle katkı sunulmaya çalışılmıştır.

Sonuçlar: Etnolojik araştırma yöntemi, değişen algı, tutum ve davranışlardaki temel nedenleri daha iyi açıklayabilmesi, diğer araştırma yöntemlerinden farklı olarak araştırılan konu ile sınırlı kalmaması ve daha önceden öngörülmemiş bilgilere ulaşma imkânının olması açısından bilgi üretimine ve bilime katkı sağlamaktadır. Bu durum bu yöntemi sosyal bilimlere açısından çok daha değerli kılmaktadır.

Özgün Değer: Etnolojik araştırma yöntemi araştırmacılar tarafından çok tercih edilmektedir. Etnolojik araştırma yöntemi ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklar incelenerek yapılan bu çalışmanın, araştırmacıların temel akademik rehberi olabileceği düşünülmektedir.

QUANTITATIVE RESEARCH METHODS: ETHNOLOGY

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:
Received : 21.05.2018

Revised : 20.11.2018

Accepted : 25.12.2018

Orcid Number:
0000-0001-9221-5460

*Keywords: Ethnological
Research Methods,
Qualitative Research
Methods, Social Sciences.*

Objectives: It is aimed to explain the history, purpose, scope and data collection techniques of the "Ethnological Research" method of qualitative data analysis types.

Methods: Local and foreign literature on ethnic research method was researched and it has tried to provide contribution by producing systematic information.

Results: Ethnological research method; it provides information production and science contribution in order to better explain the main causes of changing perception, attitudes and behaviors, unlike other research methods, it is not confined to the subject investigated and it has the possibility of reaching unforeseen information. This situation makes this method much more valuable in terms of social sciences.

Originality: The ethnological research method is not highly preferred by researchers. It is thought that this work, which is done by examining the native and foreign sources about the ethnological research method, may be the basic academic guide to the researchers.

1. Giriş

Uzun yıllar neredeyse tek hâkim değerler dizisi olarak varlığını sürdüren pozitivist düşünce yaklaşımı ve nicel araştırma yöntemleri, bu değerler dizisine yapılan eleştirilerin gittikçe artmaya başlaması ile sosyal bilimlerde yerini nitel araştırma yaklaşımlarına bırakmaya başlamıştır.

Sosyal bilimlerin giderek daha fazla özerkleşmesi ve kendine özgü araştırma yöntemleri geliştirmesi, aynı zamanda nicel araştırma yaklaşımlarının, merkezinde insanın var olduğu sosyal gerçekliği açıklamada yetersiz kalması gibi nedenlerle nicel araştırma yöntemlerinin sosyal bilimlerdeki görece ağırlığı azalmaya başlamıştır. Sosyal olgular, sosyal davranışı belirleyen genellenebilir yasalar üretmek yoluyla değil, bir durumun kendine özgü boyutlarının araştırılması ile anlaşılabilir. Nitel veri analizi, insan merkezli, onun kendisi ve çevresini nasıl algıladığı ve tanımladığını anlamaya yönelik yöntemlerdir. Nitel veri analizi amacı ve yöntemleri bakımından nicel veri analizlerinden belirgin bir şekilde farklılaşmaktadır.

Bu çalışmada, nitel veri analizi türlerinden "Etnolojik Araştırma" yöntemine yönelik kitap ve makaleler taranarak sistematik bilgi oluşturulmak suretiyle katkı sunulması amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu çalışma ile Türkiye'de nitel araştırma yöntemleri ve etnolojik araştırma yapmak isteyen ya da bu araştırma tekniğini tercih edenlere açıklayıcı bilgi sunulması amaçlanmıştır.

Bu araştırma için "Nitel Araştırma Türleri", "Nitel veri analizi türleri" ve "Etnolojik Araştırma yöntemleri" başlıkları altında; Academic Search Complete, Access Medicine, Cambridge Journals Online, Since Direct ve Medline olmak üzere beş çevrimiçi veritabanı kullanarak yazın taraması yapılmıştır. Yaklaşık 80 makale ve çalışma incelenmiştir. Bu makale ve çalışmalardan yaklaşık 30 kitap ve makale, araştırma kalitesi ve içeriğine göre seçilmiştir.

Çalışmada öncelikli olarak nitel araştırma yöntemleri hakkında genel bilgi verilecektir. Etnolojik araştırmalar hakkında tanım, tarihçe, genel özellikleri açıklanacaktır. Etnolojik araştırmalarda veri toplama teknikleri, araştırma süreci açıklandıktan sonra etnolojik araştırmaların avantaj ve dezavantajları açıklanacaktır.

2. Nitel Araştırma

Aşağıda nitel araştırma yöntemleri hakkında; temel bölümleri, veri toplama özellikleri, analiz yöntemleri gibi temel bilgiler açıklanmıştır.

2.1. Nitel araştırma yaklaşımı

Bilim, gerçeği ve olguları önyargısız, tarafsız olarak anlama, bulma ve doğrulama yöntemidir. Araştırma yöntemleri, bilimsel düşüncenin bir sonucudur (Kaptanoğlu, 2013: 13). Bilimsel araştırma ise birbirini takip eden ve etkileyen basamak ya da etkinliklerden oluşan sistematik bir süreçtir (Büyüköztürk, 2013: 1). Bilimsel araştırmalar, genel olarak nitel ve nicel araştırma olmak üzere iki ana alanda yürütülmektedir. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Matematik, biyoloji, kimya, fizik, mühendislik gibi bilimleri alanlarında araştırmalar gözlem ve ölçmeye yani deneye dayanır. Gözlem ve ölçmelerin tekrarlanabildiği ve objektif yapıldığı araştırmalar niceliksel araştırmalardır. Sosyoloji, psikoloji, antropoloji ve eğitim gibi sosyal bilim alanlarında insan ve toplum davranışları incelenmektedir. Bu davranışları sayılarla yani rakam vererek açıklamak zordur. Tüm sosyal araştırmalarda insan faktörü temeldir ve insan yapısında öznellik, sağduyu mevcuttur. Bu bağlamda pozitivism insanın sosyal davranışının gerçek doğasını yakalayamadığı nedeniyle çoğunlukla eleştirilmektedir (Hammersley ve Atkinson, 1983: 5). Niteliksel araştırmalar özellikle duygu ve tutumların ölçümü söz konusu olduğu araştırmalarda yararlıdır. Örneğin personel tutumunun ölçüleceği bir araştırmada bazı niteliksel unsurlar olmadan araştırma anlamsız olabilir (Harvard University, 2014: 6). Sosyal konuların nicel yöntemlerle ölçümleri kişilerin nasıl davrandığını gösterir ancak bu davranışın nedenini açıklamaz. İnsan ve grup davranışlarının niçinini anlamaya yönelik araştırmalara niteliksel araştırma denir. Nitelik araştırmaları, olay ya da durumları sosyal olarak açıklamaya çalışır. Bunun için aşağıdaki soruların yanıtını arar (Arslan, 2012: 13).

- İnsanlar niçin böyle davranır?
- Kanaatler ve vaziyet alışlar nasıl oluşur?
- İnsanlar çevrelerinde olup bitenden nasıl etkilenir?

- Kültürler niçin ve nasıl gelişir?
- Sosyal gruplar arasındaki farklar nelerdir?

Nitel araştırma yaklaşımlarının kullanılmaya başlanması ile araştırmacıların araştırma sürecindeki nesnellik ya da öznellikleriyle ilgili tartışmaların ortaya çıktığı belirtilmektedir. Geleneksel araştırma yöntemlerinde, kendini araştırma sürecinin dışında tutan ve mümkün olduğunca objektif kalmaya çalışan araştırmacı rolü yerine, nitel araştırmalarda araştırmacı araştırmanın bir parçası haline gelmiştir. Bu durum araştırma sürecinin önemli bir ögesi haline gelen araştırmacının değerlerinin çalışmalarını temellendirdiği, araştırma yaklaşımının ilkeleri ile tutarlı olup olmadığı hususunda tartışmalara yol açmıştır (Yazıcı, Reisoğlu ve Altun, 2012: 653).

Nitel araştırma, olayları ve olguları doğal ortamları içinde tümevarımcı bir yaklaşımla tanımlar ve katılımcıların bakış açılarını anlamaya odaklanır. Araştırmacının katılımcı rolünün olması, doğal ortama duyarlı olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya çıkmasını sağlaması, esnek olması nitel araştırma yöntemlerinin diğer önemli özellikleridir (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011: 96).

2.2. Nitel araştırmalarda veri toplama özellikleri

Niteliksel araştırmalarda veri toplamak için anket ya da başka herhangi bir ölçü aracı kullanılmaz. Araştırmacının kendisi veri toplamada anahtar araçtır. Katılımcı gözlemci olarak araştırmacı gözlem yapacağı gruptan izin alır ve gruba katılır. Araştırmacı, grubun güvenini kazandığı takdirde, o grubu oluşturan bireylerden o grubun özelliklerine ilişkin ayrıntılı ve tutarlı bilgi toplayabilir (Harvard University, 2014: 6; Uzuner, 1999: 178). Bu tür araştırmalarda araştırmacı araştırdığı ortama, bir üyesi olarak katılsa bile, grubun dışından gelen ve ilk kez o ortamda bulunan birisi olarak o ortamın özelliklerini inceler (Uzuner, 1999: 178). Niteliksel araştırmacı, araştırma grubuyla doğal, rahatsız etmeden ve tehdit etmeyecek şekilde iletişim kurar. Olaylar araştırmacının gruba katılmasından etkilenmez (Uzuner, 1999: 179). Nitel araştırmalarda araştırmacılar değişik insanların yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarını incelemek amacıyla;

- “Kişilerin kendi yaşamları için varsayımları nelerdir?”
- “Bu insanlar nelere tepki gösterirler?”
- “Bu kişilerin yaşam deneyimleri nedir?”
- “Deneyimlerini nasıl yorumlamaktadırlar?”
- “Yaşadıkları dünyayı nasıl yapılandırmaktadırlar?”
- “Neleri olduğu gibi kabul ederler?” gibi sorular üzerinde durur.

Gözlem, etnografların araştırmada veri toplamak için kullandıkları başka bir araçtır. Gözlemlerde araştırmacılar, belirli olaylarda kişisel olayları, kendilerini çevreye uygun hale getirerek değil, bir parçası olarak izlerler. Doğal çevrede yer alırlar ve araştırmacılar gördüklerini, duyduklarını ve kendi bakış açılarından hissettiklerini bildirirler (Shagrir, 2017: 13). Bunlara ilave olarak, gruptaki kişilerin kendilerine ait okul kayıtları, aile fotoğrafları, anı defterleri vb. gibi diğer kayıtların da incelemesine müsaade etmesiyle veriler zenginleştirilebilir (Uzuner, 1999: 178).

Katılımcı gözlemcilikte gözlemin derecesi, bir uça araştırmacının kültüre/gruba katılmadan, onun bir parçası olmadan sadece dışarıdan bir gözlemci olarak kayıt tutması, diğer uça ise araştırmacının o kültürün/grubun bir üyesi gibi davranması olmak üzere iki boyutta uzanır (Uzuner, 1999: 178).

2.3. Nitel araştırmanın temel bölümleri

Araştırma yazınına göre nitel araştırmanın temel bölümleri aşağıda açıklanmıştır.

- Veri toplama: Değişik kaynaklardan gözlem, mülakat ve anket yoluyla elde edilebilen bilgilerdir. Nitel araştırmalar zaman aldığı için araştırma grubu küçüktür (Arslan, 2012: 13). Nitel araştırmalarda verilerin toplanmasında; odak grup görüşmesi, gözlem, görüşme, saha notları, ses-görüntü ve doküman inceleme yöntemleri kullanılmaktadır (Harvard University, 2014: 7; Uzuner, 1999: 180; Çokluk vd., 2011: 96). Odak grup görüşmeleri, son yıllarda eylem araştırmalarında sıklıkla kullanılan nitel bir veri toplama tekniğidir. Odak grup görüşmesi küçük bir grupla lider arasında yapılandırılmamış görüşme ve tartışmada grup dinamiğinin etkisini kullanma, derinlemesine bilgi edinme ve düşünce üretmedir (Çokluk vd., 2011: 97).
- Analitik tahlil veya yorumlama süreci: Bulgulara veya teorilere ulaşmak için kullanılırlar.
- Yazılı veya sözlü rapor (Arslan, 2012: 13).

2.4. Nitel araştırma analiz yöntemleri

- Fenomenolojik analiz: Fenomenolojik analiz, varoluşçu psikoloji içerisinde hakim olan bir yaklaşımdır ve insanların çevrelerinde gerçekleşen olayları nasıl değerlendirdiklerini anlamaya çalışır. Özellikle tıp, sosyal psikoloji ve klinik psikoloji araştırmaları için daha uygun bir analiz türüdür.
- İçerik analizi: Tümdengelimci bir yaklaşımla, çoğunlukla yazılı ve görsel verilerin analizinde tercih edilen bir yöntemdir.
- Betimsel analiz: Araştırma tasarımı çerçevesinde teması daha önce belirlenmiş ve çeşitli tekniklerle toplanan verilerin özetlenmesini ve yorumlanmasını kapsayan nitel veri analizi çeşididir. Burada araştırmacı gözlediği ya da görüştüğü kişilerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtabilme için sıklıkla doğrudan alıntılara yer verebilir. Burada temel amaç elde edilen bulguların özetlenmiş ve yorumlanmış olarak verilmesidir.
- Yerleşik kuram ve sabit karşılaştırma analizi (Constant Comparative Analysis): Veri kümelerinde yer alan temaların açığa çıkartılması ve bu temalardan kuram geliştirmesi bu analizin esas amacıdır. Bu analiz için ilk önce veriler okunarak birbirleri ile karşılaştırılır. Bu şekilde birbiri ile ilişkili veriler sınıflandırılmaktadır. Daha sonra ise sınıflandırılmış olan bu verilerden ana temalar ortaya çıkarılmakta ve bu temalardan önerme cümleleri oluşturulmaktadır.
- Söylem çözümlenmesi: Söylem analizinde yazılı metinler kapsamlı olarak dilbilimsel analize tabi tutulur. Söylem analizinin varsayımı, dilin sosyal yaşamın önemli bir bileşeni olduğu ve diğer bileşenlerle diyalektik bir ilişki içinde olduğudur. Bu analiz türü araştırmacılar tarafından çoğunlukla etnografi ve benzeri diğer nitel analiz türleri ile birlikte kullanılmaktadır.
- Etnolojik araştırma: Bu anlayışa göre insan davranışlarının arkasında, bireysel amaç ve bireylerdeki değer yargılarının var olduğu düşüncesi hâkimdir. Bu nedenle sosyal olayların, durumların ya da bireylerin davranışlarının anlaşılması için insanların olayları algılayış biçimlerinin analiz edilmesi gerekmektedir. Etnografik araştırmalarda araştırmacı, kendisini araştırma yaptığı bireylerin yerine koyar ve bu bireylerin davranış, algı ve topluma bakış açılarını anlamaya çalışır. Başka bir ifadeyle bireylerin kendi durumlarını nasıl algıladıkları ve tanımladıklarını araştırır (Özdemir, 2011: 334).
- Tasarım tabanlı araştırma: Tasarım tabanlı araştırma ilk olarak Brown (1992) ve Collins (1992) tarafından tasarım deneyleri adıyla ortaya atılmıştır. Tasarım tabanlı araştırma; döngüsel olarak yapılan analiz, tasarım, geliştirme ve uygulama süreçlerinin araştırmacılar ve katılımcılar ile işbirliği içinde ve gerçek uygulama ortamında yapıldığı, bağlama duyarlı tasarım ilkelerinin ve kuramlarının geliştirilmesine yönelik, eğitim uygulamalarını iyileştirme amacıyla yapılan sistematik ve esnek bir araştırma yöntemidir (Kuzu, Çankaya ve Mısırlı, 2011: 20).
- Saha çalışması/doğal çalışma: Niteliksel araştırma yöntemleri ilk olarak ilkel kabileleri incelemek, oradaki insanların yaşam şekillerini anlamaya çalışmak amacıyla o insanları doğal ortamlarında incelenmesi suretiyle antropolog ve sosyologlar tarafından kullanılmış ve bu çalışmalar saha çalışması ya da doğal çalışma olarak adlandırılmıştır (Uzuner, 1999: 175). Saha araştırmaları gerçek bir işletmede, kuruluştaki ya da sosyal bir ortamda yapıldığı için yüksek iç ve dış geçerliliğe sahiptir (Bhattacharjee, 2012: 83).

3. Etnolojik Araştırmalar

3.1. Tanım ve tarihçe

Etnografya, 20. yüzyılın başlarında antropoloji altında birincil araştırma yaklaşımı olarak gelişmiştir. Malinowski'nin 1920'lerde Trobiyand Adaları'ndaki geniş saha çalışması, sosyal antropolojide bir metodoloji olarak etnolojinin gelişmesinde son derece etkili olmuştur. Kuzey Amerika'da, Malinowski'nin öğrencisi Boas'ın etkisinde, Amerikan Yerlilerinin cemaatleri, yaşam biçimleri ve dilleri üzerinde yerli etnografyalar gerçekleştirilmiştir (Harman and Harklau, 2016: 1; Brewer, 2000: 11).

Anderson (2009:1) ise etnolojinin, 1960'larda California üniversitesinde doğan bir Amerikan sosyoloji akımı olduğunu ve kurucusunun Harold Garfinkel olduğunu belirtmiştir. Terimin "etno" kısmı bir grubun üyeleri, insanlar, halk anlamına gelmektedir. Aşağıda önde gelen birkaç etnoloji tanımı verilmiştir:

- Antropolojinin, insanların hayatlarını nasıl yaşadıklarını anlamaya çalışan bir dalıdır (Anderson, 2009:1).

- Etnolojik araştırma, bir grup veya kültürü tanımlamak için kullanılan sanat ve bilimdir (Sangasubana, 2012: 567).
- Bir topluluk ya da bu topluluğa mensup bireyin hayat görüşünü anlatmanın ve tanımlamanın bir şeklidir (Akarçay, 2013: 85).
- Borg ve Gall'e göre etnoloji kültürel bir yapının bütünsel olarak, derin bir analizinin yapılması şeklinde tanımlanabilir (Yazıcı vd., 2012: 652).

Creswel'in aktarımına göre; Finders 1996'da adölesan döneme erken giren kızların dış yaşamla nasıl baş ettikleri etnografyası, Geertz'in (1973) Balili horoz dövüşü üzerine klasik notları, Rhoads'in (1995) üniversite kardeşlik hayatı üzerine çalışması ve Wokott'un (1983) "sinsi çocuk" üzerine yaptığı çalışma gerçek bir etnografik araştırma örnekleridir (Creswell, 2003: 99).

Etnoloji, antropoloji disiplinin içinde bir araştırma stratejisi olarak ortaya çıkmıştır (Bhattacharjee, 2012: 108; Akarçay, 2013: 86). Etnoloji doğrudan gözleme dayalı bir yöntemdir. Etnoloji, diğer metodoloji gibi veri toplanan basit bir araç değildir. Toplumun tarihinde özellikle şu anda olan belirli kültürel özellikleri temsil eder (Gobo, 2011: 16). Etnolojik araştırmalar yakın zamana kadar daha çok toplumların alt kültürlerinde ya da azınlıklarda yürütülmüştür (Wilson, 1982: 266).

Etnolojik araştırmalarda; bilgi ve yayım kaynaklarının çokluğu, etnoloji ve sosyal antropoloji ikilemi ve teori, kavram ve metot kargaşası gibi sorunlar bulunmaktadır (Güvenç, 1970: 95). Çok yönlü etnografik araştırmalarda etnografinin sınırları, saha çalışmasının gücünü zayıflatma ve hegemonyanın kaybı ile ilgili metodolojik kaygılar mevcuttur (Marcus, 1995: 99).

Etnolojik araştırmalarda karşılaşılan sorunlardan birisi bu yöntemin etnoloji, etnometodoloji, etnografi, etnometadolojik yöntem gibi birçok farklı isimle adlandırılmasıdır (Gobo, 2011: 16). Bu makalede "etnolojik araştırma" terimi tercih edilmiştir.

3.2. Etnolojik Araştırmalarda Dikkat Edilmesi Gereken Önemli Hususlar Ve Kavramlar

Etnolojik araştırmaların temelinde doğallık, anlama ve keşfetme olmak üzere üç metodolojik ilke bulunmaktadır:

- Doğallık: Bu ilke, sosyal araştırmanın amacının, insan davranışının doğal olarak ortaya çıkan özelliklerini yakalamak olduğu ve bunun, deneyler gibi yapay ortamlarda, insanların yaptıkları şeylerden çıkarımlarla değil insanlarla doğrudan temasla elde edilebileceğini ifade eder. Doğallığın diğer önemli anlamı da, doğal ortamların araştırılmasında araştırmacının, üzerinde çalışılan insanların davranışları üzerindeki etkilerini en aza indirmeye çalışmasıdır. Bu şekilde elde edilen bulgular, araştırılmamış diğer benzer ortamlara genellenebilir. Son olarak doğallık kavramı, sosyal olayların ve süreçlerin, içinde buldukları bağlamla açıklanması gerektiğini belirtir.
- Anlama: Anlama ilkesinin temelinde, insan eylemlerinin fiziksel nesnelerin davranışından ve hatta diğer hayvanların davranışlarından farklı olduğu düşüncesi vardır. Bu davranışlar yalnızca sabit tepkilerden veya uyaranlara öğrenilmiş cevaplardan oluşmaz. Uyaranların yorumlanmasını ve tepkilerin oluşturulmasını da içerir.
- Keşfetme: Etnografik araştırmanın bir başka özelliği de, belli bir hipotezin test edilmesinden ziyade araştırma sürecinin, tümevarımcı veya keşif temelli bir kavram olmasıdır. Nicel araştırmalarda, araştırmanın odak noktası daralıp, hatta araştırma ilerledikçe önemli ölçüde değişirken, etnografik araştırmalarda, araştırmanın seyri boyunca gözlemlenen bulguların tanımlarını ve açıklamalarını çerçeveyeleyen teorik fikirler geliştirilebilir. Bu tür fikirler, araştırma için bir ön koşul değil, değerli bir sonuç olarak kabul edilir (Genzuk, 2003: 3).

Etnografik araştırmalarda dikkat edilmesi gereken hususların başında; kalite (mükemmellik) sağlanması ve etnografik araştırma yönteminin ne zaman ya da niçin kullanılmaması gerektiğinin bilinmesi gerekmektedir. Etnolojik araştırmalarda dikkat edilmesi gereken önemli hususlar ve kavramlar aşağıda başlıklar halinde sıralanmıştır:

- Tepkisellik: Etnografik araştırmalarda araştırmacının varlığı, araştırma ortamındaki bireyleri etkileyerek, araştırma yapılan bireylerin çeşitli derecede farklı hareket etmelerine neden olabilir. Araştırmacının göze batmayan veya yıkıcı olmayan hareketleri ve araştırmacının başkalarının hayatları ile uyumlu hareketi tepkisel davranışı azaltabilir (Sangasubana, 2012: 571).

- Geçerlilik: Alan araştırmasında geçerlik, alan çalışması yapılan bireyler hakkında doğru veri toplanması ve analiz edilmesi demektir. Geçerlilik için araştırmacının çalışmaya katılanlara, kendi bakış açısının yeterliliği ve doğruluğu için doğrulama yaparak (geri bildirimde bulunarak) verileri sürekli kontrol etmesi gerekir. Ayrıca, çalışma kapsamındaki grup ya da kültürün bir üyesi olarak etkin bir etkileşim içinde olmalıdır. Son olarak, çalışmanın kendisinden ziyade çalışma sonuçları ve kanaatlerin pragmatik geçerliliği önemlidir (Sangasubana, 2012: 571). Araştırmacılar, verilerini uzun süreli olarak toplar ve bunları sürekli olarak incelerler. Ön yargılarının ya da kendi eğilimlerinin verileri etkilememesi için herhangi bir yorumu sürekli doğrulatmalıdır (Uzuner, 1999: 179).
- Güvenilirlik: Alan araştırmasında dahili ve harici güvenilirlik, tutarlı ve güvenilir veri toplamanın mümkün olup olmadığı sorusunu akla getirir. Araştırmacı verileri, farklı sosyal bağlamlarda ve zamanla tutarlı bir şekilde kaydettiği zaman iç tutarlılık oluşur. Dış tutarlılık ise diğer kaynaklar ile verilerin teyit edilmesi ya da çapraz kontrol yapılarak elde edilebilir. Etnografik araştırmacılar eleştirilere tabidir. Bu yüzden bilgi kaynağının güvenilirliği değerlendirilmelidir. Paylaşılan bilgilerde yanlış, yalan ve eksiklikler olabilir. Alan araştırmasında güvenilirlik; araştırmacının, içgörüsü, farkındalığı, sorunlara, davranışlara ve olaylara farklı açılardan ve perspektiflerden bakmalarına bağlıdır (Sangasubana, 2012: 571).
- Değerlendirme ve yorumlarda metod ve tekniğe bağlılık: Veri ve bilgilerin hangi teknik veya metotla elde edildiğinin açık bir şekilde belirtilmesi gerekir.
- Metod ve tekniklerin seçim ve uygulanmasında değer yargılarından uzak durulmalıdır.
- Araştırmacının, araştırma amacını saklamaması gerekir.
- Araştırmanın güvenilir olması ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için araştırmacının tarafsız olması gerekir (Güvenç, 1970: 95).
- Özdeşimsellik (self-reflexivity): Özdeşimsellik, toplumdaki kültürel gerçeğin, nesnel bir şekilde aktarılacağı düşüncesine duyulan şüphenin ürünüdür. Toplanan verilerin büyük bir kısmı, araştırmacı tarafından değerlendirilmekte, araştırmacının izlenimleri ve kuramsal eğilimdeki önyargıları etkili olmaktadır. Özdeşimsellik, toplumsal ve kültürel yapıyı incelemenin araştırmacının kendi öngörülerinin etkisi olmadan mümkün olamayacağını savunmaktadır (Akarçay, 2013: 87).
- Yansıma: Sosyal ortamın tanımlamalar, analizler, eleştiriler gibi tüm betimlemeleri ve karşılıklı bağımlı sosyal alanları ifade eder (Hammersley ve Atkins, 1983: 14).
- Esneklik: Etnografik araştırmalarda esneklik önemlidir. Sosyal araştırmalar ve deneylerde genellikle geniş bir ön tasarım yapmak gerekmez. Araştırma strateji ve yönü, teori inşası, değişen koşullara göre sürecin gerektirdiği değerlendirmeler doğrultusunda nispeten kolayca değiştirilebilir (Hammersley ve Atkins, 1983: 24; Falzon, 2009: 7).

Çok yönlü etnolojik araştırmalarda, insanlar, eşyalar, metaforlar, yaşam ya da biyografi, çatışma, ima/hedef nokta veya hikâye incelenmesi veya gözlemlenmesi yapılabilir (Marcus, 1995:106; Falzon, 2009: 1).

3.3. Etnolojik Araştırmaların Temel Özellikleri

Etnolojik araştırma yönteminin doğal-çevresel ve nitel-görüngüsel olmak üzere iki temel özelliği vardır. Doğal-çevresel özelliğe göre insan davranışları önemli ölçüde içinde bulunduğu ortamdan etkilenmektedir (Riemann, 2005: 88; Falzon, 2012: 2). Bu nedenle psikolojik sosyal olaylar içinde bulunduğu ortamda değerlendirilmelidir. Nitel-görüngüsel özelliğe göre ise bireylerin düşüncelerini, duygularını ve eylemleri gördüğünden çok daha farklı ya da fazla anlamlar taşıyabilir. Bireylerin düşüncelerini, duygularını ve eylemlerini anlamak yorumlamak için içinde bulunduğu ortamı anlamak gerektiğini ve araştırmacıların verilere önsel sınırlılıklar getirmeleri gerektiğini belirtir (Wilson, 1982: 267). Anlatılan bir olayda elde edilen bilginin tekrar tekrar incelenip, ayrıntılı ve karşılaştırmalı analizleri yapıldığında, ilk bakışta anlaşılandan çok daha farklı anlamları ortaya çıkabilir (Riemann, 2005: 88).

Bir yöntem olarak etnografik araştırmaların bazı farklı özellikleri vardır. Birincisi, bu araştırma alanı insanların yaşadığı gerçek ortamda yapılır. İkinci olarak, araştırmacı bu kişilerin hayatlarında gözlemci ve katılımcı olarak katıldıkları için kişiselleştirilmiştir. Etnografik araştırmalarda uzun bir zaman süresi boyunca derinlemesine çeşitli şekillerde veri toplanır. Araştırma süreci bütünsel, tümevarımsal ve uzun vadeli bir kararlılık gerektirir. Son olarak, çalışma yapılan bireylerden geribildirimler değerlendirilerek, bu veriler üzerinden sonuçlar ve yorumlar oluşturulabilir (Sangasubana, 2012: 567).

Etnografi araştırmalarının ayırt edici özellikleri şunlardır (Walford, 2009: 272; Lugosi, 2009: 98; Mack, Woodsong, Macqueen, Guest ve Namey, 2009: 14):

- İnsan grupları arasında uzun süre yaşamak ya da çalışmak,
- Gurup üyeleri ile bağlantı (iletişim) kurmak,
- Sosyal dünyaya o toplumun bakış açısıyla bakabilmek,
- İnsan davranış ya da deneyimleri hakkında bilgi toplama, çok yönlü açıklama veya anlamaya çalışma,
- Toplanan verilerin anlaşılır olması, diğer akademisyenler ve okuyucular için önemli olması,
- Herkes için aynı derecede önemli olmayabilir ancak, etnograflara bilgi aktaranlar ile aralarındaki güç veya sorunlu ilişkiler olabilir.

3.4. Etnolojik Araştırmaya Başlamadan Önce Yapılması Gerekenler

Araştırmacının araştırma sorusu ve alanı ile ilgili ön mütalaa yapması, gerekli zaman ve kaynağı değerlendirmesi gerekir. Çalışma yapmak için zaman var mı? Yasal yükümlülükler ve diğer taahhütler hakkında durum nedir? Araştırma için izin alınabilir mi? Ne tür kaynaklara ihtiyaç var? Ne tür ekipmanlara ihtiyaç var? Çalışmayı kim finanse edecek? Bunlar çalışma başlamadan önce cevaplanması gereken önemli sorulardır (Sangasubana, 2012: 569).

3.5. Etnolojik Araştırmalarda Veri Toplama Teknikleri

- Gözlem: Katılımcı gözlem hem profesyonel bir mesafeyi korurken hem de çalışmanın yapıldığı bireylerin yaşamlarına araştırmacının katılımını birleştirmesi bakımından eşsizdir. Gözlem sahadaki insanların faaliyetleri ve ilişkilerini algılama eylemidir.
- Görüşme: Görüşme bilgi toplamak için bir konuşma yönlendirme sürecidir.
- Arşiv araştırması: Bu araştırma, hizmet veya diğer amaçlarla resmi ve gayri resmi olarak saklanan mevcut verilerin analizidir (Sangasubana, 2012: 568).

3.6. Etnografik Araştırmaların Aşamaları

Araştırmaya başlamadan önce sahayı görmek, inceleme yapmak, araştırma yapılacak gurup ya da kültürün kapsamını belirlemek gibi belli hazırlıklar yapmak gerekir. Etnografik araştırmaların aşamaları şunlardır:

- Araştırma sorusunun tanımlanması: Öğrenmek istenilen problem formüle edilerek araştırmaya odaklanılır. Araştırma sorusunu tanımlamak gerekir. Bunu başkasına sorarak değil, araştırmacının kendisi istediği soruyu sorarak yapabilir. Araştırma projesi hakkında başkalarıyla konuşmak ve fikirleri için farklı kaynaklara danışmak yararlı olabilir.
- Bir araştırma çerçevesi seçme: Araştırma sorusunun tanımlanması yapıldıktan sonra nereden başlanacağına karar vermek gerekir. Araştırma alanı net bir gözleme izin vermelidir. Bunun için kolay çalışma yapılabilecek bir alan seçilmelidir.
- Araştırma için izin alınması: Çalışma için bir gruba nasıl katılmak gerekir? Bazen bir tanıdık aracılığıyla olabileceği gibi bazen resmi bir izin almak da gerekebilir.
- Araştırmacının kendisini tanıtmaması: Araştırmacının gruba ya da sahadaki kişilere kendisini nasıl sunacağına karar vermesi gerekir. Gizli bir araştırma mı olacak? Eğer öyleyse başkalarına tanıtım için nasıl bir rol gerekir? Araştırmacı diğer insanların yaşamlarına ne kadar aktif katılacak? Kendinizi araştırmacı olarak tanıtırmanız, sahadaki kişiler günlük yaşamlarında sizi kabul edebilecekler mi? (Sangasubana, 2012: 569).
- Bilgi toplama ve kayıt: Araştırmacının düzenli olarak notlar alması ya da edindiği bilgileri kısa sürede yazıya dökmesi gerekir. Hangi bilgiler kaydedilmeli veya hangi bilgiler not olarak alınmalıdır? Eğer sahada araştırmacı gözlemlerini kaydedemiyorsa ne yapmalıdır? Araştırmacının kısa notlar için bir not defteri taşınması gerekir. Bazen veri toplamak ve kaydetmek aynı anda zor olabilir ya da kayıt imkânı yoktur. O zaman en kısa sürede hatırlayıp gözlemleri kaydetmek gerekir. Araştırmacı ayrıca ses kayıt cihazı, video kamera vb. cihazları kullanabilir. Saha notları veya belirli bir dönem boyunca yapılan gözlem aşağıdaki unsurları içermelidir (Myers, 1999: 10; Sangasubana, 2012: 569):
 - Günlük kayıt: Günlük gözlemlerin kayıdır. Burada amaç araştırmacının ne gözlemlediyse onu doğru kaydetmesidir. Hiçbir zaman araştırmacının sahadaki gözlemi, kişileri yada durumları analiz etmeye engel olmamalıdır.

- Unutulan bölüm: Daha önce unutulmuş ama tekrar hatırlanan bilgiler kayıt edilir.
- Daha fazla bilgi kullanımı için fikirler ve notlar: Bunlar kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerini açıklama, veri toplama, veri analizi vb. ilgili fikirler veriler olabilir. Araştırmacı bu notları kendisi için yazar. Bu notlar sayesinde elde ettiği bilgileri gözden geçirerek gelecekteki gözlemler, planlar gibi belirli konularda fikir sahibi olabilir (Myers, 1999: 10; Sangasubana, 2012: 570).
- Kişisel izlenimler ve duygular: Bunlar araştırmacı alanda çalışırken ortaya çıkan öznel reaksiyonlar ile ilgili kayıtlardır. Bunlar gözlem sırasında tam açıklanamamış önyargılar için ipuçları sağlayabilir (Sangasubana, 2012: 570).
- Metodolojik notlar: Araştırma için kullanılan teknikler ile ilgili herhangi bir fikir olabilir. Örneğin, veri toplama sırasında yaşanan herhangi bir zorluk, veri toplama teknikleri ile ilgili olabilecek önyargılar veya gözlemler kaydedilirken nasıl kayıt edilmesi gerektiği gibi notlar (Sangasubana, 2012: 570).

3.7. Toplanan Tüm Verilerin Değerlendirilmesi

Etnograflar insanın gündelik durumlarda nasıl davrandığını, neye inandığını açıklamak için büyük miktarlarda bilgi (materyal-malzeme) toplarlar. Bu nedenle veri analizi ve yorumlanması zor olabilir. İlk olarak, bilgiyi (materyal-malzeme) anlamak gerekir. Anlama süreci için önyargılardan ziyade konu araştırılıp öğrenilmeye çalışılmalıdır. Verilerin toplanırken araştırmacı ek temalar keşfetmek için daha yoğun bir soruşturma ile veri analizine başlamalıdır. Yapılan araştırmada elde edilen bilgiler araştırma konusuna katkı sağlıyor mu? Kaliteli veri toplandı mı? Araştırma yöntemi hakkında yeterli bilgi var mı? Bu ve benzeri sorular çerçevesinde değerlendirme yapılmalıdır (Myers, 1999: 11; Sangasubana, 2012: 571). Etnolojik analiz için aşağıdaki stratejiler takip edilmelidir:

- Tanımlayıcı kodlarla etiketleme: Toplanan malzeme (bilgi) yazılı sözcük şeklinde olduğu için, bu sözler ilk olarak anlamlı kategoriler veya tanımlayıcı etiketler halinde gruplandırılmalıdır. Daha sonra desenleri karşılaştırmak, zıtlıklar ve tanımlama için düzenlenmelidir. Birinci düzey kodlama, verileri yönetilebilir bir seviyeye indirmek için yapılır. Bir kodlama işlemine başlamadan önce; süreç, anlamlar, tekrarlanan cümleler, faaliyetler, olaylar, ilişkiler, sosyal yapı, genel bakış açıları, stratejiler vb. olayları geniş bir yelpazede kategorize etmek (formüle etmek) yararlı olabilir.
- Desen için sıralama: Bir sonraki adım, daha küçük kümeler halinde açıklayıcı etiketlerle sıralamak veya gruplamaktır. Bu şekilde, bilgiler arasında olası bağlantılar anlaşılmasına ve gruplar arasında temalar gelişmeye başlar.
- Zıtlıkların belirlenmesi: Olaylar, durum, ortam veya bulgular aykırılıklara göre sınıflanmalıdır. Araştırmanın ilerleyen aşamalarında farklı adımlar geliştirilebileceği göz ardı edilmemelidir. Böyle bir durumda daha fazla bilgi toplamak gerekebilir.
- Yapıları ve kuramları genelleme: Model veya ilişkili bulgular belli bir mantık çerçevesinde teoriler ile ilişkilendirilmelidir. Mevcut yazın gözden geçirilmelidir.
- Yansıtıcı açıklamalar ile notlar: Notlar verilerin içindeki fikirleri veya anlayışları gösterir. Eğer bir konu hakkında daha fazla açıklama veya araştırmaya ihtiyaç varsa araştırmacı bunları belirtmelidir (Sangasubana, 2012: 570).

3.8. Etnolojik Araştırmanın Kullanıldığı Alanlar

Etnolojik araştırma, tıp, psikoloji, sosyoloji, bilgi sistemleri, eğitim ve daha pek çok alanda araştırma yapmak için kullanılmaktadır ve birey, toplum, gruplar, sistemler, örgütler ve benzeri gibi kültürel sistemlerin doğal çevresine odaklanmaktadır. Farklı kültürlerde, örgütlerde ve sosyal sistemlerde, günlük konuşmalarda ve yerel olaylarda yansıtılan kültürel ve politik yaşam formları, düşünce ve davranış sistemlerinin anlaşılmasını sağlar. Etnografi, mevcut gerçeklik, yaşam şekilleri, sosyal etkileşimler ve insanların yaşadıkları çevreler ve eylemler tarafından ifade edilen algılara zengin ve geniş kapsamlı bakış açıları sunar (Shagrir, 2017: 10).

3.9. Etnolojik Araştırma Çeşitleri

Myers'in aktarımına göre Sanday (1979), bütünsel, gösterge bilimsel ve davranışçı olmak üzere etnolojik araştırmayı üçe böler. Örneğin bütünsel okula göre araştırmacıların empati yapması ve gözlemlenen sosyal grubun

içine girip onlar gibi 'yerli' olmak ve onlarla yaşamak gerektiği belirtilirken bir diğer etnografik araştırmada araştırmacı ile insanlar arasında bir diyalog gerekmektedir (Myers,1999: 7).

- Görsel etnoloji: Görsel etnolojinin tarihi, görsel antropoloji, pozitivist metodolojinin baskın olduğu ve sosyal bilimlerde nesnel gerçekliğin geçerli olduğu dönemde ortaya çıkmıştır. Tarafsızlığına, şeffaflığına ve şüphesiz tanıklığına olan inanç nedeniyle kamera, video gibi görsel-işitsel teknolojilerin gözlemlenebilecek nesnel gerçekliği aktarabileceği düşüncesi hakim olmuştur. Pozitivist perspektifinden bakıldığında, fotoğraflar şüphe edilmez bir tanık ve güvenilir verilerin temelidir. Bu sayede gerçekler, film düzlemine kaydedilmekte ve insan zihni ile sınırlandırılmamaktadır. Dolayısıyla teknolojilerin gelişmesi ve ulaşılmasının kolay hale gelmesiyle birlikte antropologlar, değişik coğrafi bölgeleri, bilinmeyen kültürleri, insan topluluklarını ve bu topluluklar hakkındaki ayrıntıları kameralarla belgeleyerek arşivlemişlerdir. Bu arşivlerin, gelecek kuşakların günümüzle ilgili bilgiye kolaylıkla ulaşmalarını sağlayacağı ve “objektif” bir araştırma verisi olacağına inanılmaktadır. Etnografik fotoğraf, kültürü ve özneyi anlayabilmek ve kayıt etmek için çekilmiş fotoğraf olarak tanımlanabilir. Bu fotoğraflar, daha önce çekilmiş o döneme ışık tutan fotoğraflar olabildiği gibi aynı zamanda araştırmacı ya da araştırmacının katılımcıları tarafından alanda çekilmiş fotoğraflar da olabilir. Bir fotoğrafın etnografik olması için hem bu amaçla çekilmiş olması hem de etnografik bilgilendirme amacıyla kullanılması önemlidir. Etnografik fotoğraf, sosyal bilimlerde değişik yöntemler geliştirilerek kullanılmakta ve etkili bir veri toplama aracı olarak araştırmacılara yardım etmektedir (Akarçay, 2013: 88).
- Oto etnoloji: Otoetnoloji nispeten yeni bir alandır. Otoetnolojinin melez bilimsel bir tür olduğu belirtilmektedir. Kullanımı genellikle etnografi veya otobiyografiye odaklanır. Otoetnografinin etnografi odağı, bireyin kendi kültürel grubu üzerine çalışması, otobiyografik çalışma ise bir kültürel grup içinde bireyin çalışmasıdır (Walford, 2009: 275; Meerwald, 2013: 51).

3.10. Etnolojik Araştırma Yönteminin Avantajları Ve Dezavantajları

Aşağıda etnolojik araştırma yönteminin avantajları ve dezavantajları açıklanacaktır. Etnolojik araştırma yönteminin avantajları şunlardır:

- Etnografik araştırma araştırılan konu hakkında alanda derinlemesine inceleme yapma olanağı verir (Myers, 1999: 5).
- Bu araştırmalarda, diğer araştırma yöntemlerinden farklı olarak yeni iç görümlere ve hipotezlere ulaşılır.
- İnsanların doğal ortamlardan elde edilen gözlemsel bulgularla güçlü teori ve hipotezler üretilir.
- Araştırmacılar araştırma kapsamını ve sınırlarını önceden belirlemediklerinden herhangi bir olguyu gözden kaçırma ihtimali oldukça düşüktür (Yazıcı vd., 2012: 655).
- Bu tür araştırmalar aylar yıllar boyu sürebilir. Bunun için boylamsal bir perspektife sahiptirler. Araştırmacıya, zaman içindeki değişiklikleri gözlemlene ve kaydetmeye imkânı verir. Sadece şimdiki problemleri açıklamazlar bunları belli bir süreç içinde ele alırlar (Sangasubana, 2012: 567; Yazıcı vd., 2012: 655).
- Etnografik araştırma, sözel ve sözel olmayan davranışlara odaklanarak, insanların doğal, gerçekçi ortamlarında veri toplanmasına izin verir.
- Etnografik araştırmanın tamamı bir kişi tarafından yapılabilir.
- Etnografik araştırma hemen hemen her yerde gerçekleştirilebilir.
- İlginç ve maceracı araştırma yapılabilir.
- Etnografik araştırma pahalı ya da karmaşık alet veya ekipman gerektirmez.
- Etnografik araştırma başka bir dil öğrenmek ve kullanmak için bir fırsat sunabilir.
- Kişisel beceri ve gücü ortaya çıkarır.
- Araştırmacının rolü tanınır.
- Araştırma seçilen ortam veya alanda özeldir.
- Araştırmacıya profesyonel ve kişisel yaşamı entegre etme fırsatı sunar.
- Araştırmanın gerçekliğini, araştırma yapılan alandan almasını sağlar.
- Etnografik araştırma insanları, marjinal grupları ve diğer kapalı araştırma formlarını incelemek için kullanılabilir (Sangasubana, 2012: 568).

Etnolojik araştırma yönteminin avantajları yanında dezavantajları da bulunmaktadır. Etnografik araştırmaların yapılabilmesi için saha çalışması gerektirdiğinden, aynı zamanda saha araştırmasındaki benzer sınırlamalar ile karşı karşıyadır. Etnografik araştırmalar çok emek yoğun ve zaman alıcı olabilir. Etnografik araştırmacılar, alanda yıllarını geçirebilir. Araştırmacının çalıştığı çevreyi anlayabilmesi için, saatlerce gözlem yapması gerekebilir. Bunların yanında topladığı verileri analiz yapma süreci de ciddi zaman alabilir (Myers, 1999: 6; Mack vd, 2009: 14). Etnografik araştırmalar aylarca, yıllarca sürebildiği için orijinal çalışmaların yapılması pahalı hale gelmektedir (Yazıcı vd., 2012: 655).

Gözlem kayıtları son derece uzun olabilir. Bu nedenle bunların tanımlanmasında ve yorumlanmasında bazı güçlüklerle rastlanabilir (Myers, 1999: 6; Yazıcı vd., 2012: 655). Gözlemlerin, görece özelliği nedeniyle geçerliliğine ilişkin sorunları olabilir. Araştırmacının kendi eğilimlerinin gözlem sonucunu etkilemesi bulguların doğruluğunu olumsuz yönde etkileyebilir (Yazıcı vd., 2012: 655).

Katılım ve gözlem gereksinimlerini dengelemek çok zor olabilir. Araştırmacı aşına oldukça ve empati geliştikçe, çalışma kapsamında olanlar ile güven ve uyum artar ve bir gözlemci olarak daha fazla katılım ve gözlem olabilir. Araştırmacı kültür ya da duruma tam bir uyum sağladığı zaman, belki de bir araştırmacı olarak rolünü gözden kaçırmadan, araştırılan gurubun bir üyesi olarak "yerli olacak" ve bu şekilde gözlem ve katılım artırılabilir (Sangasubana, 2012: 572). Gözlem sırasında gözlenen bütün davranışları kaydetmek zor olduğundan araştırmacının hangi verileri kaydedip kaydetmeyeceği hususunda dikkatli ve hızlı karar vermesi gerekmektedir (Yazıcı vd., 2012: 655).

Saha çalışması objektifliği sağlamak konusunda, laboratuvar ortamlarında bulunan yapı ve denetim ortamından yoksundur. Eğer araştırmacı dikkatli değilse, kişisel değerler ve tutumlar önyargıya yol açabilir. Bu nedenle toplanan zengin veri birikimi için hem veri analizinde hem de verilerin yorumlanmasında zorluk yaşanabilir. Etnografik araştırmacının kişisel stres ve çatışmalar ile baş etme yollarını, güvensiz ortamda güvenin nasıl tesis edileceğini bilmesi gerekir. Bu ortamın sağlanması çok zor olabilir (Myers, 1999: 6; Sangasubana, 2012: 572). Bu yöntemle ulaşılan verilerin doğru ve tam olarak kaydedilmesi için, çalışmayı yapan kişinin tecrübeli ve dikkatli olması gerekir. Araştırmacının, sosyoloji ya da antropoloji alanında iyi bir eğitimi olabilir ancak gözlemsel yöntemleri kullanma hususunda eğitime ihtiyaç duyabilir (Yazıcı vd., 2012: 655).

Nihayet araştırmacı, alan araştırması niteliği gereği diğer insanları sosyal yaşamlarında bizzat inceler. Gizlilik ve mahremiyet konuları, kimliklerin açığa çıkması, araştırmacının yalan ve aldatma yapması, araştırmacının önyargılı olması; araştırmacının yasadışı aktivite veya davranışı; araştırmacının kendi temel kişisel ahlaki standartlarını ihlal etmesi; toplumdaki güç eksikliğinin tanımlanması; güç veya otorite ile görüşmeler, saha raporlarında ortaya çıkabilecek gerçekçi ama olumsuz tutum gibi tüm etik konuların göz önünde bulundurulması gerekir (Sangasubana, 2012: 572).

3. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Eğitimlerde ve öğretilerde genellikle nicel araştırma yöntemleri ön planda olduğu için akademisyenler ve araştırmacılar daha çok bu tür araştırmaları benimsemektedir. Nicel araştırmalarda araştırmacı faktörü, nitel araştırmalar ve dolayısıyla etnolojik araştırmalar kadar önemli değildir. Etnolojik araştırmalarda araştırmacı çok önemli bir faktördür ve araştırma desenini nasıl belirleyeceği, verileri nasıl toplayıp analiz edeceği, empatik olması, olaylara bütüncül bakabilmesi gibi konularda eğitim alması gerekebilir.

Dünyada çağın değişmesi, teknolojinin gelişmesiyle birlikte birey ve toplumların algı tutum ve davranışları farklılaşmış, kültürler değişmiştir. Kültürlerin anlaşılması ve analiz edilmesinde etnolojik araştırma gibi nitel bir araştırma yöntemi çok daha fazla etkili olabilir. Algı, tutum, davranışlar ile kültürdeki değişimin nedenlerini ve insanları bu değişime iten faktörleri anlayabilmek, etnolojik araştırma yöntemi ile daha iyi açıklanabileceğinden bu araştırma yöntemini önemli kılmaktadır.

Diğer araştırmalarda araştırılan konu ile sınırlı kalınmasına karşılık etnolojik araştırma yönteminde daha önce öngörülmemiş bilgilere ulaşılma imkânının olması nedeniyle etnolojik araştırma yöntemi bilgi üretimine ve bilime katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Günümüzde nitel araştırmalar da artık nicel araştırmalar gibi öğrenilip uygulanmaya ve değer görmeye başlamıştır. Bu süreç ilerleyen yıllarda özellikle sosyal bilimler alanında giderek daha da yaygınlaşacak gibi görünmektedir.

Kaynakça

Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi,
International Humanities and Social Science Review (IHSSR),
Volume: 2 Issue: 2 Year: 2018

Akarçay, G. Ö. (2013). Etnografların Alanda Fotoğraflı Kullanma Deneyimleri ve Çalışma Pratikleri Üzerine Bir Etnografik Çalışma. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*, 26: 083-128.

Anderson, K. (2009). Ethnographic Research: A Key to Strategy. *Harvard Business Review*. March, 2009.

Arslan, M. (2012). Araştırma Yöntem ve Teknikleri. Ders Notları, Harran Üniversitesi, Birecik Meslek Yüksekokulu.

<http://wiki.zirve.edu.tr/sandbox/users/abdullah.demir/weblog/57079/attachments/3d956/ARA%C5%9ETIRMA%20Y%C3%96NTEMLER%C4%B0%203.pdf> (25.04.2014).

Bhattacharjee, A. (2012). Social Science Research: Principles, Methods and Practices. USF Tampa Bay Open Access Textbooks Collection, Book 3. http://scholarcommons.usf.edu/oa_textbooks/3/ (10.03.2014).

Brewer, J. D. (2000). Ethnography. Buckingham, Philadelphia, Open University Press.

Büyüköztürk, Ş. (2013). Veri analizi el kitabı.18. Baskı. Kızılay, Ankara. Pegem Akademi.

Creswell, J.W. (2003). Qualitative inquiry research design. Choosing among five approaches. 2. Ed. London and New Delhi. SagePublication.

Çokluk, Ö., Yılmaz, K. ve Oğuz, E. (2011). Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4 (1): 95-107.

Falzon, M. A. (2009). Multi-Sited Ethnography: Theory, Praxis and Locality in Contemporary Research. MPG Books. Cornwall, Great Britain.

Genzuk, M. (2003). A Synthesis of Ethnographic Research. Occasional Papers Series. Center for Multilingual, Multicultural Research (Eds.). Center for Multilingual, Multicultural Research, Rossier School of Education, University of Southern California. Los Angeles.

Gobo, G. (2011). Ethnography. In: Doing ethnography. Observation, Part II. Bologna, Sage Publication: 13-34. https://www.researchgate.net/publication/279373417_Ethnography (24.04.2018).

Güvenç, B. (1970). Etnolojik ve sosyal (kültürel) antropolojik araştırmalar. *Türkiye'de Sosyal Araştırmaların Gelişmesi İçinde*. Ankara, Doğuş Matbaacılık.

Hammersley M., and Atkins P. (1983). Ethnography: Principles in Practice. 3rd Ed. Tavistock, Publications, London and New York.

Harman, R. M., and Harklau, L. (2016). Ethnographic Research. The University of Georgia.

<https://www.researchgate.net/publication/289801679> (30.04.2018).

<https://www.mheducation.co.uk/openup/chapters/0335202683.pdf> (30.04.2018).

Kaptanoğlu, A.Y. (2013). *Sağlık alanında hipotezden teze: Veri toplama ve çözümleme serüveni*. İstanbul. Beşir Kitapevi.

Kuzu, A., Çankaya, S. ve Mısırlı, Z. A. (2011). Tasarım Tabanlı Araştırma ve Öğrenme Ortamlarının Tasarımı ve Geliştirilmesinde Kullanımı. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1 (1): 19-35.

Lugosi, P. (2009). Ethnography, Ethnographers and Hospitality Research: Communities, Tensions and Affiliations. *Tourism and Hospitality Planning & Development*, 6 (2): 95-107, DOI: 10.1080/14790530902981431.

- Mack, N., Woodsong, C., Macqueen, K. M., Guest, G., and Namey, E. (2005). *Qualitative Research Methods Overview: A Data Collector's Field Guide*. Family Health International. USAID. North Carolina.
- Marcus, G. E. (1995). Ethnography in/of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography. *Annu. Rev. Anthropol.*, 24: 95-117.
- Meerwald, A. M. L. (2013). Researched: Repositioning Research Paradigms. *Higher Education Research and Development*, 32 (1): 43-55, DOI: 10.1080/07294360.2012.750279.
- Myers, M. D. (1999). Investigating Information Systems With Ethnographic Research. *Communications of Association for Information Systems*, 2 (23):1-20.
- Özdemir, M. (2011). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1): 323-343.
- Research Methods: Some Notes to Orient You. Harvard University. (2014). 1-19. http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic851950.files/Research%20Methods_Some%20Notes.pdf (10.05.2014).
- Riemann, G. (2005). Ethnographies of Practice Practising Ethnography. *Journal of Social Work Practice: Psychotherapeutic Approaches in Health, Welfare and the Community*, 19 (1): 87-101, DOI: 10.1080/02650530500072009.
- Sangasubana, N. (2011). How to Conduct Ethnographic Research. *The Qualitative Report*, 16 (2): 567-573.
- Shagrir, L. (2017). The Ethnographic Research. Chapter 2. In: *Journey to Ethnographic Research*, Springer Briefs in Education, Springer. DOI 10.1007/978-3-319-47112-9_2.
- Uzuner, Y. (1999). Niteliksel araştırma yaklaşımı. Uzuner, Y. Niteliksel Araştırma Yaklaşımı. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri İçinde*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1081, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 601. Eskişehir. Ünite 9: 175-190.
- Walford, G. (2009). For Ethnography. *Ethnography and Education*, 4 (3): 271-282, DOI: 10.1080/17457820903170093.
- Wilson, S. (1982). The Use of Ethnographic Techniques in Educational Research. (N. Karasar, H Gökmen ve N. Koyuncu Çev.). *Etnografik Tekniklerin Eğitim Araştırmalarında Kullanımı*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 15 (1): 265-286.
- Yazıcı, H. Reisoğlu, S. ve Altun, F. (2012). Etnografik Araştırmacının Değerleri ile Araştırma Yöntem ve Sonuçları Arasındaki İlişki. *Journal of Life Sciences*, 1 (1): 649-657.